

“СУЧАСНА ВИЩА ОСВІТА: ДОСЯГНЕННЯ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ”

МАТЕРІАЛИ

**І МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

(5-6 жовтня 2023 р.)

Запоріжжя – Мелітополь – Київ

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Департамент освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені
академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України
Лодзинський Університет (м. Лодзь, Польща)
Шуменський університет «Єпископ Костянтин Преславський»
(м. Шумен, Болгарія)
Eötvös Loránd Університет (м. Будапешт, Угорщина)
Бельцький державний університет імені Алеку Руссо (м. Бельці, Молдова)
Університет Західної Флориди (м. Пенсакола, США)
Сучавський університет імені Штефана чел Маре (м. Сучава, Румунія)
Європейський університет (м. Тбілісі, Грузія)
Ардаханський університет (м. Ардахан, Туреччина)
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Національний авіаційний університет
ГО «Прогресильні»
Громадська спілка «Освіторія»
Студія онлайн-освіти EdEra

05-06 жовтня 2023 р.
I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«СУЧАСНА ВИЩА ОСВІТА: ДОСЯГНЕННЯ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ»,
присвячена 100-річчю МДПУ імені Богдана Хмельницького

October 05-06, 2023
THE 1ST INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE
“MODERN HIGHER EDUCATION: ACHIEVEMENTS, CHALLENGES AND
PROSPECTS OF DEVELOPMENT IN CONDITIONS OF UNCERTAINTY”, dedicated
to the 100th anniversary of Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical
University

Запоріжжя – Мелітополь – Київ, 2023

УДК 378.013.32:316.485.26(062.552)

*Рекомендовано до друку Вченою радою Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
(протокол № 3 від 31.10.2023 р.)*

Редакційна колегія:

Фалько Н. М. – кандидат психологічних наук, доцент;

Коноваленко Т. В. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Глебова Н.І. – доктор соціологічних наук, професор;

Полякова Л.І. – кандидат історичних наук, доцент;

Сіроштан Т. В. – кандидат філологічних наук, доцент;

Муртазієв Е.Г. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Подорожний С.М. – кандидат біологічних наук, доцент;

Гузь Н.В. – кандидат психологічних наук, доцент

Сучасна вища освіта: досягнення, виклики та перспективи розвитку в умовах невизначеності: Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (Запоріжжя – Мелітополь – Київ, 05–06 жовтня 2023 р.). Запоріжжя: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2023. 370 с

У збірнику оприлюднено матеріали учасників I Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна вища освіта: досягнення, виклики та перспективи розвитку в умовах невизначеності», присвячена 100-річчю Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, яка відбулася у змішаному форматі 05–06 жовтня 2023 р.

Збірник призначено для наукових працівників, студентів, аспірантів, викладачів закладів освіти різних рівнів.

У матеріалах конференції збережено орфографію та пунктуацію авторів. За достовірність та оригінальність матеріалу відповідальність покладається на авторів.

УДК 378.013.32:316.485.26(062.552)

© Авторський колектив, 2023

ЗМІСТ

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

<i>Максимов О., Дюжикова Ю. Критерії оцінювання дій студента-практиканта на уроках хімії.....</i>	<i>11</i>
<i>Мединський С. Акредитація програм підготовки викладачів фізичного виховання як запит суспільства на якість освіти (на прикладі США).....</i>	<i>16</i>
<i>Щебликіна З. Організація процесу інноваційного управління навчальними закладами.....</i>	<i>20</i>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ВПЛИВ РІЗНИХ ЧИННИКІВ НА ЇЇ ФОРМИ ТА ЗМІСТ

<i>Арабаджи-Тіпенко Л., Туровцева Н., Пюрко О. Формуюча роль гарденотерапії при збереженні здоров'я нації в умовах невизначеності.....</i>	<i>24</i>
<i>Букреєва І., Чичановський І. Практики соціальної солідарності та згуртованості у фокусі війни.....</i>	<i>28</i>
<i>Глебова Н., Семікін М. Проблема вимушеної міграції молоді в контексті актуальних запитів українського суспільства.....</i>	<i>31</i>
<i>Гранкіна В. Погляди на підготовку поліцейських у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання.....</i>	<i>35</i>
<i>Карасевич С., Карасевич М. Фізична культура і система фізичного виховання у вищих навчальних закладах.....</i>	<i>38</i>
<i>Калашник Д., Гейдел А. Вплив на формування мовної компетентності студентів на заняттях з фізичного виховання.....</i>	<i>42</i>
<i>Ковтун О. Управління в системі вищої освіти, що є соціально відповідальною, в умовах війни: виклики і досягнення.....</i>	<i>45</i>
<i>Кожевникова А., Воровка М. Дудко Я. Виробнича (викладацька) практика як головний компонент професійної підготовки магістрів спеціальності 0110Освітні, педагогічні науки (ОПП «Педагогіка вищої школи»).....</i>	<i>50</i>
<i>Лепський М. Турбулентність корпоративної культури вищої освіти в умовах невизначеності.....</i>	<i>54</i>
<i>Митева А., Врубел А. Формиране на комунікативната компетентност като компонент на професионалното умение на учителя по музично изкуство.....</i>	<i>59</i>
<i>Намлієва Н. Інформаційне забезпечення менеджменту фінансування вищої освіти.....</i>	<i>66</i>
<i>Озерський І. Професійний стандарт на групи професій «Викладачі вищої освіти» за спеціальністю «Право».....</i>	<i>68</i>

Осипенко С., Захарова Н. Фандрайзинг як альтернативний інструмент фінансового забезпечення закладів вищої освіти в умовах війни.....	71
Проценко А. Професійна підготовка сучасного вчителя фізичної культури.....	74
Проценко А., Гарбар Д. Формування здоров'язберезувальної компетентності майбутніх учителів фізичної культури у закладах вищої освіти.....	79
Предместніков О. Право регулювання академічної свободи в сучасній вищій освіті: обмеження та гарантії.....	83
Сидоренко А., Ковальова Ю. Важливість підготовки фахівців у галузі вітрової енергетики в рамках спеціальності 101 "Екологія".....	89
Сіциліцин Ю. Впровадження штучного інтелекту в освітній процес університету на прикладі ChatGPT.....	94
Стратонов В. Юридична освіта: проблеми та виклики.....	98
Христова Т., Пюрко В. Магістральні вектори оптимізації здоров'я майбутніх учителів у контексті суспільних викликів.....	100
Христовой Р. Сучасні пріоритети управління процесом у сфері фізичної культури та спорту.....	105

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПІСЛЯВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Букша М., Мамонов М. Цифрова трансформація професійної (професійно-технічної) освіти в умовах війни в Україні.....	109
Кокарева А. Формування цифрової компетентності майбутніх студентів інженерів в технічному університеті.....	111
Кудінова М. Блог як засіб створення відкритого освітнього середовища закладу вищої освіти (на прикладі блогу діагностично-корекційної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053Психологія).....	115
Осадча К., Осадча М. Інструменти генеративного штучного інтелекту в комп'ютерній графіці.....	118
Сидорчук Р. Аналіз поняття інформаційно-цифрової компетентності....	123
Suprun O. AI tools for teaching foreign languages in higher education institutions.....	126

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОСВІТЯН В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ТА ІНШИХ РЕФОРМ

Арестенко В., Кулик І. Застосування технології проблемного навчання в шкільному курсу хімії.....	129
---	-----

Bodyk O. <i>Adapting Pedagogical Approaches: The Evolution of the English Language Teacher's Mindset in the 21st Century</i>	133
Гейтенко В. Педагогічні умови формування навичок здорового способу життя школярів початкових класів засобами фізичного виховання в контексті реалізації Концепції Нової української школи.....	138
Гришко С., Зав'ялова Т., Непша О., Прохорова Л. Формування природоохоронних знань як компоненту екологічної компетентності майбутніх учителів географії в умовах Нової української школи.....	143
Дюжикова Т., Галиця В. Реалізація міжпредметних зв'язків у підготовці майбутніх учителів до керівництва професійним самовизначенням школярів.....	149
Ісагулян А., Таблер Т., Спірінцев Д. Організація позакласної роботи з фізики на засадах Нової української школи.....	154
Котова О., Кулябіна А. Фізичне виховання як складова пізнавальної активності учнів.....	159
Олійник І., Лисенко І. Фізична підготовка в волейболі як методична проблема.....	162
Подосиннікова Г. Формування навичок критичного мислення майбутніх учителів англійської мови в умовах онлайн навчання з використанням інтерактивних цифрових інструментів.....	166
Сопотницька О. В., Сопотницький Р. С. Професійна діяльність вчителя фізичної культури в новій українській школі.....	170
Цибульська В., Безверхня Г. Теренкур як засіб фізичного виховання студентської молоді.....	173

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ, СТВОРЕННЯ УМОВ ДЛЯ ЇЇ АДАПТИВНОСТІ

Бойко С. Впровадження освітніх технологій шляхом проведення експериментальної діяльності в закладах освіти.....	177
Галиця В., Ніколаєва Ю. Проблеми реалізації принципів свідомості, активності та самостійності учнів на уроках хімії в закладах загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання.....	182
Грудкіна Н., Колесников С., Малій Х. До питання прикладної спрямованості та використання систем комп'ютерної математики в процесі підготовки майбутніх інженерів.....	186
Ілійчук Л. Коучинг як інноваційна технологія підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців початкової освіти.....	192
Канарова О. Інноваційні педагогічні технології в умовах модернізації сучасної освіти.....	195
Круглик В. Підходи до формування професійної компетентності майбутніх веб-розробників.....	199

<i>Лемещенко-Лагода В. Особливості використання систем Moodle при вивченні курсу іноземної мови за професійним спрямуванням в умовах дистанційного навчання.....</i>	202
<i>Лютко Н. До питання про використання технологій Hi-Tech та Hi-Hume в освіті.....</i>	206
<i>Мержева Л. Самостійна робота з дисциплін диригентсько-хорового циклу як засіб професійної самореалізації педагога-музиканта.....</i>	210
<i>Рябець С. , Іваниця Ю. Деякі етапи методики формування професійних інтересів учнів на уроках технологій.....</i>	214
<i>Сібрук А., Литвинська С, Добровольська Л. Місце онлайн-комунікацій у навчальному процесі (на прикладі навчальних закладів України та Великої Британії).....</i>	215
<i>Семиченко В. Особливості організації навчальної діяльності студентів в умовах онлайн-навчання.....</i>	219
<i>Слабинська С., Стрикозіна А. Дистанційне навчання в умовах випробувань – актуальність сьогодення.....</i>	226
<i>Сюсюкан Ю. Аналіз використання інформаційно-комунікаційних технологій в онлайн навчанні фізики.....</i>	228
<i>Тригуб І. Аналіз чинників формування проектної компетентності майбутніх інженерів-програмістів.....</i>	235
<i>Yelisieiev I. Assessment and Instruction as an Integral Part of a Classroom Activity.....</i>	238

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

<i>Бабко Н. Забезпечення доступності та якості неформальної та інформальної освіти.....</i>	244
<i>Багрій Т. Неформальна освіта як важлива складова сучасного освітнього простору.....</i>	247

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ОСВІТЯН ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

<i>Леонтьєва Т. Педагогічний супровід в інклюзивному компоненті Нової української школи.....</i>	251
<i>Масюкова Є. Проблеми інклюзивної освіти.....</i>	254

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

<i>Калашник Д., Хижняк М., Бровченко А. Психологічна підтримка фахівців з фізичної культури у формуванні інтересу школярів до фізичної культури.....</i>	257
<i>Малахова О. Професійна мотивація та рівень задоволеності життям в умовах воєнного стану.....</i>	266
<i>Переверзєва О. Психологічний супровід підготовки концертмейстера в системі диригентсько-хорової освіти.....</i>	270
<i>Щепова Д. Психолого-педагогічний супровід професійного становлення здобувачів ЗВО в умовах невизначеності.....</i>	276

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ

<i>Осадча К., Марчук М. Аналіз змісту курсів тематики візуального програмування в Норвезькому університеті науки і технологій.....</i>	281
--	-----

ЗМІЦНЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ ЧЕРЕЗ НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ

<i>Алексєєнко А. Формування провідних європейських цінностей в учнів старших класів на уроках англійської мови.....</i>	285
<i>Арабаджи О., Арсененко І., Донець І., Донченко Л, Левада О. Третя місія МДПУ імені Богдана Хмельницького в полікультурному просторі Мелітопольщини: виклики та перспективи.....</i>	286
<i>Афанасьєва Л., Глинська Л. З досвіду роботи кафедри соціології та філософії МДПУ імені Богдана Хмельницького щодо створення пілотних проєктів у різних соціокультурних сферах.....</i>	290
<i>Біляєва А. Зміцнення європейських цінностей через освіту.....</i>	295
<i>Гончар Н. Провідні цінності ЄС як освітній орієнтир.....</i>	299
<i>Гостіщева Н., Харченко Т. Критичне мислення як засіб формування європейських ціннісних орієнтацій у процесі навчання англійської мови.....</i>	300
<i>Губко В. Цінності європейської цивілізації в розрізі вивчення англійської мови.....</i>	305
<i>Жевнерюк Т. Суспільний запит на зміцнення спільних європейських цінностей в українській освіті.....</i>	307
<i>Зіненко Н. Використання інструментів автоматизованого перекладу в навчанні майбутніх перекладачів.....</i>	309
<i>Зінченко А. Використання ціннісно-орієнтованих текстів у навчанні англійської мови учнів старших класів ЗЗСО.....</i>	311

Іващенко О. Фізичне виховання в закладах вищої освіти в рамках європейської інтеграції.....	314
Калашникова Т. Викладання англійської мови як засіб формування ціннісних орієнтацій у студентів технічних ЗВО в умовах євроінтеграційних процесів.....	317
Калужська Л. Англійська як мова вищої освіти.....	319
Карнауха С. Реалізація цінностей Європейського союзу в освітньому просторі України.....	321
Кучерак І. Відображення ключових європейських цінностей в англомовній інклюзивній літературі.....	323
Левіна Л. Основні цінності, які прививають в системі освіти Німеччини...	325
Лушня Д. Цінності та принципи ЄС в освіті: педагогічний контекст.....	327
Маслова А., Гончарова О. Реалізація цінностей ЄС в освітньому просторі педагогічного закладу вищої освіти.....	330
Маслова М. Прийняття європейських цінностей в Україні: реалії і перспективи.....	333
Масюкова Є. Упровадження базових європейських цінностей у процесі підготовки майбутніх учителів англійської мови в Україні.....	335
Мельнікова А. Імплементация європейських цінностей у навчально-виховний процес НУШ.....	337
Множинська В. Роль інклюзивної освіти у формуванні європейських цінностей.....	339
Мура М. Суспільний запит на зміцнення спільних європейських цінностей в українській освіті.....	345
Nadolska Yu. European language portfolio as one or the assessment criteria for foreign language acquisitions of higher education.....	347
Oboznyi V. Evaluating the effectiveness of pedagogical approaches in European values education.....	350
Огнева Ю. Підтримка загальноєвропейських цінностей як запорука розвитку української освіти.....	353
Пісоцький Є. Влив іноваційних технологій і програмування на зміцнення європейський цінностей.....	355
Проценкова Є. Зміцнення європейських цінностей через навчання та викладання он-лайн.....	358
Радченко Д. Зміцнення європейських цінностей через навчання та викладання.....	360
Розман І. Навчання та викладання як процес зміцнення європейських цінностей.....	363
Савлук О. Реформування системи вищої освіти в Україні – запорука успішної інтеграції в європейський освітній простір.....	365
Сидорова Ю. Ціннісно-орієнтований підхід як чинник євроінтеграції України.....	369
Соколов А. Ціннісно-мотиваційна складова розвитку моральної стійкості майбутніх офіцерів.....	371

Shepel M. <i>Future tourism professionals` sociocultural competence development at the English language tutorials.....</i>	374
Хоменко Н. <i>Зміцнення ключових європейських цінностей під час дистанційного навчання.....</i>	376
Цюрупа М. <i>Систематизовані знання про війну та мир (полемологія) в структурі оновлення освіти України.....</i>	378

6. Коломоєць О.М. Хорознавство. Київ: Либідь, 2001.
7. Мархлевський А.Ц. Практичні основи роботи в хоровому класі. Київ: Музична Україна, 1986.
8. Полякова О. Мова диригування. Київ: Музична Україна, 1987.
9. Сегеда Н.А. Професійний розвиток викладача музичного мистецтва: історія, методологія, теорія: монографія. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011.

Діана Щенова

Дніпровський державний аграрно-
економічний університет

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ЗВО В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Нові реалії сьогодення актуалізували нові вимоги до професійної підготовки фахівців, що пов'язані з необхідністю переосмислення цілей освіти в напрямку від парадигми засвоєння знань, умінь і навичок до створення психолого-педагогічних умов для професійного становлення здобувача освіти, які забезпечували б їх готовність до саморозвитку, особистісної й професійної самореалізації в умовах невизначеності.

Питання, пов'язані з різними аспектами прояву невизначеності, усе частіше на часі як у практиці життєдіяльності, так і в реалізації різних форм освітньої діяльності при підготовці фахівців. Розуміння світу як міцного, стійкого й передбачуваного, детермінованого, змінюється на як непередбачуваний, неоднозначний, недетермінований, що не може не сказатися на здобувачах освіти у ЗВО.

Зміни, характерні для сучасного українського суспільства, зумовлюють радикальні зміни у внутрішньому світі сучасного студентства: змінюються його інтереси та потреби, мотиви учіння та вибору професії, отримання освіти, життєві плани, вся система ціннісних орієнтацій. Реалії сьогодення вимагають і від викладача врахування психологічних особливостей сучасних здобувачів освіти, рівня розвитку їх пізнавальних здібностей, інтересів, якостей у процесі їх навчально-професійної діяльності.

Різні аспекти досліджуваної проблеми знайшли своє відображення в наукових працях, спрямованих на: визначення сутності професійного розвитку особистості (Б. Ананьєв, Г. Балл, Е. Зеєр, Л. Мітіна, М. Пряжников, Н. Чепелева, Т. Яценко та ін.), розкриття специфіки функціонування, основний зміст діяльності та пріоритетні завдання психологічної служби закладу вищої освіти (Т. Надвичина, В. Острова, В. Панок, А. Сірий, А. Фурман, М. Яницький та ін.).

Одним із основних напрямків розвитку вищої освіти в Україні визнано особистісну орієнтацію вищої освіти, формування національних та загальнолюдських цінностей; підвищення якості освіти; оновлення її змісту та форм організації навчально-виховного процесу; запровадження освітніх інновацій та інформаційних технологій. Отже, процес модернізації освіти спрямований передусім на її демократизацію, гуманізацію, підвищення якості освіти та, як наслідок, формування суб'єкта професійної діяльності, здатного до саморозвитку та саморегуляції в умовах невизначеності.

Феномен психолого-педагогічного супроводу завжди розглядався у психології та педагогіці в контексті інноваційних процесів в освіті, але нові реалії сьогодення вимагають нових підходів, які будуть актуальні в сучасних умовах невизначеності.

Кожен з існуючих сьогодні підходів до розуміння сутності та змісту психологічного супроводу акцентує увагу на окремих його аспектах. Узагальнюючи їх, відзначаємо, по-перше, що психологічний супровід є системою (або комплексом) заходів (або дій) практичного психолога, що спрямована на створення умов для успішного навчання, діяльності та розвитку особистості на різних етапах онтогенезу [3]; по-друге, результатом психологічного супроводу є повноцінна реалізація психологічного потенціалу особистості, формування психологічної компетентності щодо здійснення вибору та по-долання труднощів особистого та професійного життя [1]; по-третє, потреба у психологічному супроводі як специфічній технології (або напрямку діяльності практичного психолога) особливо зростає в ті вікові періоди, які пов'язані зі зміною соціальної позиції, перебудовою способу життя і діяльності, самовизначенням, а також у кризові періоди розвитку. В ці періоди технологія психологічного супроводу запускає механізми саморозвитку, активізує власні ресурси людини, розкриває перспективи особистісного зростання.

Питання психолого-педагогічного супроводу здобувача освіти на шляху його професійного становлення є ключовими в сучасній педагогічній теорії й практиці роботи закладів вищої освіти. Психолого-педагогічний супровід – це цілісна, системно організована діяльність, у процесі якої створюються соціально-психологічні й педагогічні умови для успішного навчання й розвитку кожного здобувача освіти в освітньому середовищі ЗВО.

Завдання психолого-педагогічного супроводу – це, насамперед, актуалізація саморозвитку людини, її прагнення до особистісного й професійного росту.

Найефективнішою організаційною моделлю психологічного супроводу є функціонування у ЗВО психологічної (соціально-психологічної) служби. Результатом її діяльності є підвищення психологічної компетентності науково-педагогічних працівників ЗВО, що сприяє переорієнтації навчання з інформаційного на проблемно-діяльнісне, ефективне використання інноваційних технологій навчання. Це забезпечить у майбутньому перехід до технологій особистісно-

зорієнтованого навчання. Цілісності, системності та впорядкованості набуває в цих умовах робота психолога зі здобувачами освіти. Одним із ключових її завдань є планування індивідуальної траєкторії розвитку майбутнього професіонала, в разі потреби, корекції і розвитку окремих компонентів особистості або професійно важливих якостей. Забезпечити це можливо за умови реалізації діагностичних, корекційних та розвивальних технологій психологічного супроводу на етапі професійного відбору абітурієнтів, первинної діагностики студентів-першокурсників.

Наступним етапом є психологічна підтримка студента-першокурсника на етапі адаптації до навчання у ЗВО. На цьому етапі першокурсники пристосовуються до умов і змісту освітнього процесу, освоюють нову соціальну роль, налагоджують взаємини один з одним і з науково-педагогічними працівниками. Провідна діяльність на цьому етапі – це навчально-пізнавальна. Психологічний супровід полягає в наданні першокурсникам допомоги в адаптації до нових умов життєдіяльності. До технологій психологічного супроводу відносяться: діагностика готовності до навчально-професійної діяльності, мотивів навчання, професійних та загальнолюдських ціннісних орієнтацій, соціально-психологічних установок; допомога в розвитку навчальних умінь і регуляції своєї життєдіяльності; консультування першокурсників, що розчарувалися у виборі професії; корекція професійного самовизначення при компромісному виборі професії. Психологічними критеріями успішного проходження цього етапу є адаптація до навчально-пізнавального середовища, особистісне самовизначення й вироблення нового стилю життєдіяльності.

На етапі інтенсифікації (другий, третій курси) відбувається розвиток загальних і спеціальних професійних здібностей студентів, інтелекту, емоційно-вольової регуляції, відповідальності за своє становлення, самостійності. Провідна діяльність цього періоду навчання – це науково-пізнавальна. Психолого-педагогічний супровід зводиться до діагностики особистісного й інтелектуального розвитку, наданню допомоги, підтримки у вирішенні проблем взаємин з одногрупниками й викладачами, а також сексуальних відносин. До технологій супроводу відносяться розвиваюча діагностика, психологічне консультування, корекція особистісного й інтелектуального профілів. Психологічними критеріями продуктивності цього етапу є інтенсивний особистісний і інтелектуальний розвиток, соціальна ідентичність, самоосвіта, оптимістична життєва позиція.

На етапі ідентифікації (четвертий курс) важливого значення набуває формування професійної ідентичності, готовності до майбутньої практичної діяльності. Психологічний супровід полягає у фінішній діагностиці професійних здібностей, допомозі в знаходженні професійного поля для реалізації себе, підтримці в знаходженні сенсу майбутньої життєдіяльності. Головне завдання психологічного супроводу на цьому етапі – допомогти випускникам професійно

самовизначитися чи продовжувати навчання в магістратурі, чи знайти місце роботи. Психологічні критерії успішного проходження цього етапу – ототожнення себе з майбутньою професією, формування готовності до неї, розвинена здатність до професійної самопрезентації (здатність справляти гарне враження при влаштуванні на роботу й входженні в професійну групу).

На окрему увагу заслуговує психолого-педагогічний супровід здобувачів освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти. Важливого значення набуває формування наукової професійної спрямованості, готовності до майбутньої науково-практичної діяльності. У студентів магістратури з'являються нові, більш актуальні цінності, що пов'язані з матеріальним і сімейним станом, майбутнім працевлаштуванням, реалізацією наукового потенціалу.

З-поміж методів навчання, які створюють необхідні соціально-психологічні умови для професійного становлення особистості майбутнього фахівця, велике значення мають інтерактивні методи навчання. Вони ставлять здобувача освіти в ситуацію реальних дій, змушують мислити предметно, досягати відчутного результату. Під час використання інтерактивних методів на інтелектуальну активність впливає дух змагання, протистояння, який має місце в ситуаціях, коли студенти колективно шукають істину. Всі інтерактивні методи (метод дискусії, метод «мозкового штурму», метод «круглого столу», метод ділової гри, тренінгу тощо) – це створення ситуації спільної творчої діяльності викладача і здобувачів, в якій, з-поміж усього іншого, відбувається процес взаємодії особистостей [4].

Можна зробити висновок, що психолого-педагогічний супровід професійно-особистісного становлення й розвитку фахівця-професіонала – це своєчасна допомога в пошуку можливих професійних перспектив, а при необхідності – психологічна й педагогічна допомога та підтримка у виборі шляхів професійного й особистісного розвитку, яка може реалізовуватися як засобами психологічної служби, так і шляхом конструювання змісту навчальних дисциплін та використання сучасних методів навчання.

Невизначеність – невід'ємна характеристика сучасної реальності, і її роль в майбутньому буде тільки зростати. Саме тому на передній план виходить завдання з вивчення та формування особистісних характеристик та здібностей, що сприяють подоланню ситуацій невизначеності та виходу з них.

ЛІТЕРАТУРА

1. Купрєєва О.І. Соціально-психологічні засади супроводу студентів з функціональними обмеженнями. Психологічні проблеми збереження репродуктивного здоров'я: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Київ: Міленіум, 2005. С.278-281.

2. Омельченко Л. М. Вплив ситуації невизначеності на процес соціалізації сучасної української молоді. Науковий вісник Національного університету

біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія. 2015. Вип. 230. С. 282–288.

3.Павленко Г. В. Особистісні диспозиції як чинник психологічного благополуччя особистості в контексті невизначеності. Актуальні проблеми психології : Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Т. VII: Екологічна психологія. 2018. Вип. 45. С. 230–239.

4.Помиткіна Л. В. Розвиток особистісної готовності студентів до прийняття стратегічного життєвого рішення з професійного самовизначення. Збірник наукових праць. Психологічні науки. 2013. Т. 2. Вип. 10 (91). С. 258–262.